

Šolske potreščine

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

Marija Tičar

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

grebu. Njemu pa baje ni izročena le vojaška oblast, marveč je bil postavljen, da kontrolira Cuvaja, Policijski komisar bo moral sedaj referirati i Cuvaju i Rhemenu. Torej ima Hrvaška na ta način kar dva komisarja.

* **Svetovni položaj** je orisal angleški ministrski predsednik Asquith sledeče: Že pred 14 dnevi sem poizkušal pojasniti naše stališče in kakor mislim tudi stališče drugih držav. To stališče se bistveno od takrat ni izpremenilo. Mi in vsi želimo, da se ustavi nadaljno prelivanje krvi. Še bolj želimo, da se konflikt omeji. V tem oziru delajo vlade skupno, in danes ponavljam z veseljem, da smo vsi prepričani, da je v tej skupni politiki nas vseh edinost. V interesu miru in trajnega mirovnega stanja pa leži, da se za sedaj opuste vsa podrobna vprašanja in da se vse zadeve rešijo pri splošnem, končnem obračunu, ko pride za to primeren čas.

* **Dunajski občinski svet** je na predlog obč. svetnika Gussenbauerja sklenil zvišati podporo »Südmarki« od 3000 na 5000 K in »Ostmarki« od 3000 na 5000 K.

* **Balkanska zveza in Evropa.** Bolgarski vladni organ »Mir« piše: »Z ozirom na položaj na Vzhodu in z ozirom na dejstvo, da so na Balkanu zainteresirane več ali manj vse evropske velesile, je Balkanska Zveza hotela varovati ugled velesil in je zato še pred zavzetjem Dardanel in Carigrada sklenila premirje s Turčijo. S tem je Balkanska Zveza pokazala svojo dobro voljo in tudi znatno izboljšala mednarodno situacijo. Upamo torej, da bodo tudi velesile varovale našo čast in naš ugled in nam šle pri rešitvi balkanskega problema pošteno na roko.

* **Obsodba jugoslovanskih dijakov na Dunaju.** Zaradi znanih demonstracij dne 24. nov. na Dunaju je bilo zatoženih 14 dijakov, večinoma Srbov, da so zakrivali žaljenje Veličanstva in kričali: Živela Srbija. Vsi so tajili. Obsojeni so: Bukvič zaradi razžaljenja Veličanstva na 6 mesecev težke ječe. Trije so dobili zaradi hujškanja po 14 dni, eden pa 10 dni strote ječe. Drugi so dobili po en teden zapora in eden je bil oproščen.

* **Obnovitev trozveze.** Pogodba o podaljšanju trozveze se je obnovila na Dunaju. Podpisali so jo v zunanem ministstvu grof Berchtold, nemški in italijanski poslanik. Podaljšala se je za šest let. Če bi pogodbe ne bili podpisali, bi se bila po določilih samaobsebi za šest let podaljšala. Meseca novembra, ko je bival cesar v Budimpešti, sta se podala nemški in laški poslanik v Budimpešto, kjer so se pričeli pogajati o podaljšanju trozveze. Z ozirom na sedanji položaj so sklenili, da se o obnovitvi trozveze javnost obvesti in da se, kakor piše »Kölnische Zeitung«, svetu dokaže, da je trozveza složna.

Obrambni vestnik.

** **»Cvetke« klerikalnega časopisja.** Klerikalno glasilo »Novi Čas« v Gorici ponuja v 49. št. z dne 6. decembra 1912, menda kot »Miklavžev dar«, sledeče vojnive cvetke: **Liberalno učiteljstvo in Mohorjeva družba.** Liberalno učiteljstvo hoče izstopiti iz Mohorjeve družbe radi dr. Pregljeve povesti »Preslepljeni in oteti«. Pravijo, da je v povesti žaljen učiteljski stan. Mi liberalnih učiteljev ne bomo prosili, naj ostanejo pri Mohorjevi družbi. V resnici za to družbo že dolgo nemarajo, ker je katoliška. Zato o tem nobene besede. Pač pa o povesti! Povest slika delovanje svobodomiselnega učitelja med priprostim ljudstvom na deželi. Kdor pozna razmere, ve kaj svobodomiselnega agitator napravi iz sicer dobrega ljudstva. In ker ravno liberalno učiteljstvo stoji v prvih vrstah svobodomiselnih agitatorjev, zato je pisatelj v povesti tudi učitelja postavil na to mesto. Če se tega mesta sramujete v povesti, zakaj se ga ne sramujete, ko doma širite svobodomiselno kugo med ljudi, ki še kaj dajo na vas? Zasmovanja učiteljskega stanu v povesti ni. Orisano je le vaše delovanje, liberalni učitelji. In pisatelj je na koncu povest še oblažil s tem, da se je učitelj pred smrtjo spravil z Bogom. Ali se norda tega sramujete, liberalni gospodje? Na povest se jezite, ker je pisana v batoliškem duhu. Zakaj pa ne vidite svojih liberalnih pisateljev dr. Tavčarja, Cankarja, ki v svojih spisih tako smešita ves učiteljski stan, da bi bili vsi učitelji res lahko ogorčeni. Toda liberalni učitelji tega ne čutijo, ker pisatelj je svobodomislec in poleg učiteljstva je tam osmešen tupatam tudi kak far in klerikalizem. In to je vendar glavna pri vas! Zato manj hinavščine!

»Učit, Tovariš« je že pisal o Pregljevem skrupalu. Torej škoda besed! Jaz dostavljam le še sledeče:

»Zasmovanja učiteljskega stanu ni v povesti«, pravi goriški list. Kaj pa je to morebiti pohvala, če pravi star vaški župnik v pogovoru z učiteljem: »Ostanite pri abezedniku in pustite Boga meni!«

To je veliko preziranje in podcenjevanje učiteljskega stanu. Seveda pisatelj Pregelj in z njim farovski gospodje bi radi videli, da bi tudi mi učitelji »se sklonili in poljubili takemu duhovniku roko!« Ne boš tega čakal, dragi Janez! — Dr. Pregelj je že v prvem spisu v letošnjem Mohorjevem koledarju dokazal, kako je ves prožet klerikalnega duha! Kdo bi sicer tako hvalil »kranjskega apostola«, fanatičnega škofa Tomaža Chróna! A vendar je ta spis mnogo boljši od Pregljeve povesti: »Preslepljeni in oteti«.

Take »povesti« bi se moral sramovati vsak četrtošolec! To je skrupalo, ki ne kaže najmanjšega pripovedalnega talenta. Vse je nekako nejasno in zmešano. In kar je največ, ta doktor in profesor je dokazal, da sam slovenščine ne zna! Ali hočete kaj dokazov? Evo jih le nekaj!

»Božičen večer je bil«, (pravilno: Božični...) »...mu ne gre slabo...« To je italijanizem! (Pravilno: ... mu ni ali ne godi se mu slabo). »Le zapodi otroce« (nam. otroke). »Peter ni odgovoril nič« (pravilno: ničesar!) »on pride me počakati...« Bravo, gospod doktor in profesor! Vsak prvošolec ve, da mora tu stati namenilnik, ne nedoločnik!

Torej slovnico v roko, učeni gospod! Zdjaj pa pogledimo, kaj še nadalje piše goriški list!

Učitelj aretiran radi tatvine. V Ronkah so zaprli nadučitelja Jos. Bosma, ki je pokradel mnogo denarja župniku v Villi Vicentini. Nadučitelj je pogosto zahajal v župnišče v Villo Vicentino, kjer mu je župnik vse zaupal. Zgodilo pa se je pred dvema leti, da je župnik izgubil ključ od blagajne. — Župnik je k stari ključavnici enostavno dal napraviti nov ključ. Od tedaj pa mu je vedno zmanjkovalo denarja v blagajni. Sedaj je župnik zaznamoval bankovce ter o tem obvestil tudi župana. Te dni je nadučitelj Bosma prišel k županu plačevati neko stvar z zaznamovanimi bankovci. Tako je stvar prišla na dan in nadučitelja so aretirali. Pri njem so našli izgubljeni ključ ter še nekaj bankovcev. Vsega skupaj je zmanjkalo župniku na ta način 2000 K.

Le pomislite! Zadnje dni poročajo o dveh zločinih, ki sta jih zagrešila učitelja. V preiskovalnem zaporu je baje neki učitelj, ki je hotel zastopiti škofa Mahničja in zaprt je nadučitelj Bosma radi tatvine. Velika krivica bi se delala vsemu učiteljstvu, če bi sedaj kdo prišel in dejal: Glejte, taki so! To bi bila grozna krivica in vredna vse obsodbe. Toda, gospodje liberalni učitelji, vi bi proti taki krivici nesmeli niti protestirati. Le premislite, kolikrat so vaši liberalni in socialistični listi poročali največkrat o izmišljenih pregreških kakega duhovnika! In tedaj ste vse pobožno zavili oči proti nebu in ste rekli: »Glejte, taki so farji!« Gospodje liberalci! Na teh dveh slučajih spoznajate, kolike krivice ste prizadjali duhovnikom! Le premislite!

Glede notice o aretiranem učitelju rečemo le toliko, da se dobe v vsakem stanu kak izprijenci. Vendar je tu še posebno povdariti, da notica ne velja kakemu slovenskemu učitelju. Kar se pa godi med laškimi, ne velja za nas in nas sploh nič ne briga! Sicer je pa omenjeni nadučitelj gotovo kak — klerikalce, ker napredni učitelji, naj si bodo katerekoli narodnosti, se ne potikajo po — farovžih.

V notici »Le pomislite« pa »Novi Čas« pere duhovnike. Seveda poročajo liberalni in socialistični listi le »izmišljene« pregreške kakega duhovnika! — Če bi pa mi hoteli poročati o resničnih, dokazanih škandalih nekaterih posvečencev, potem bi šele odprli oči! Potem bi imeli pravi pojem o »izmišljotinah!« — Ali niste n. pr. lani brali v »Slovenskem Narodu« o »idili v nekem župnišču na Kranjskem.« — Tam je obzirno in ublaženo pojasnjeno, kaj se je godilo! In vendar dotični župnik še vedno služi v istem kraju; gđč. učiteljica pa je »iz službenih« ozirov dobila boljšo ugodnejšo službo in se ji prav

dobro godi pod patronanco naših klerikalcev, ker je pač vneta — Slomškarica! Dovolj ta zgled, pa imamo jih še na cente!

Zdjaj, ob zvršetku t. l. sklenimo napredni učitelji: **Ven vsi do zadnjega iz zasmarjujoče nas družbe sv. Mohorja, a tudi klerikalnemu časopisju dajmo slovo!**

Kranjske vesti.

—r— **Dr. Janko Vilfan.** V soboto je nagloma umrl, mudivši se po opravkih v Ljubljani, dr. Janko Vilfan, odvetnik in deželni poslanec iz Radovljice. Pokojni dr. Vilfan je bil blaga in plemenita duša ter je vedno in povsod z vso iskrenostjo in odločnostjo zagovarjal koristi učiteljstva. Bodi ljubemu in odličnemu prijatelju učiteljstva ohranjen najblajši spomin!

—r— **Učiteljstvo kranjskega okraja** voli glasom novega deželnega šolskega zakona dva zastopnika in dva namestnika za prihodnje šestletno dobo kot zastopnike v okrajni šolski svet meseca februarja l. 1913. — Učiteljstvo kranjskega okraja bo sklicano v ta namen v Kranj na določeni čas, ki pa se uradno razglasi še pravočasno. — Potni stroški se odmerijo vsem volilcem na ta način, kakor je običajen za uradne okrajne učiteljske konference. — Toliko že sedaj v informacijo!

—r— **Članom »Slovenske Šolske Matice«** naznanja tem potom učitelj V. Rus, poverjenik za kranjski šolski okraj, da naj pošljejo članarino za š. l. 1912/13 najkasneje do 21. decembra t. l. vsi oni, ki namestavajo ostati še nadalje člani tega za šolstvo tako važnega društva. — Na poznejše oglase se poverjenišvo ne more ozirati, ker je treba odposlati imenik članov centralnemu odboru »Sl. Š. M.« do gori omenjenega roka. — Zadnja leta je štel kranjski okraj okrog 50 članov, doslej pa je odposlalo članarino samo 10. dosedanjih društvenikov. Društvenina se je pobirala redno in vedno ob okrajnih učiteljskih konferencah, kar se pa letos ni moglo izvršiti, ker kranjski okraj — edini na Kranjskem! — ni imel letošnje leto te konference.

—r— **S potovanja** pripoveduje nekdo v »Dnevu« to-le zanimivost: »Bil sem na Jesenicah, kjer uganja svojo hinavščino fajmošter Skubic. V gostilni sem zvedel sledeče: Skubic je velik sovražnik učiteljstva, ki veliko trpi v nezdravih šolskih prostorih, da jim jemlje ugled, jih vedno obrekuje po časopisih, opravlja v katoliškem domu in posreduje razne neosnovane pritožbe. S tem pa ni zadovoljen. Učiteljstvu je odjedel 20 K mesečne stanarine, odjedel je običajno podporo za drva v znesku po 90 K. Ni še dosti. Hujskal je pri deželnem odboru, da tudi ni prejelo nobene draginjske doklade. Na kak način je potegnil Skubic deželni odbor, tega nihče ne ve. Gotovo je, da je fajmošter svoje hinavščine zelo vesel. Zato je prav velikomestno zabava po katoliških teatirih in prav učinkajoče prazni »firkljčke« v dobrih krščanskih beznicah. Učiteljstvu priporočam, naj se ne trudi v šoli, zakaj bi telesno propadalo. Deželnemu odboru pa pravim: Če hoče kak revež imeti psa pri hiši, ga mora rediti; če pa hoče dežela imeti učitelje, jih mora pa tudi plačati tako vsaj žive lahko. Prepričan sem, da so vse informacije resnične in rečem samo: žalosno za naš čas.

—r— **Iz Metlike** nam poročajo: 90 let stari vpkajojeni metliški učitelj Vencel Sturm je 5. decembra tu umrl. Pogreb je bil 7. decembra ob 2. uri popoldne. Blag mu spomin!

Štajerske vesti.

IVAN KOPRIVNIK

V Mariboru je 9. t. m. umrl prof. Ivan Koprivnik, c. kr. šolski svetnik. — Pokojni prof. Koprivnik je bil kremenit značaj in izvrsten učitelj, ki ga imamo ohranjenega v spominu izza mnogih naših zborovanj. Bil je iskren prijatelj naprednega slovenskega učiteljstva ter je vedno rad zahajal v našo družbo. Uspešno je deloval tudi na književnem polju. Bodi neupogljivemu značaju ohranjen trajen spomin tudi v naših vrstah!

—š— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga** v Celju je razposlala vsem šolskim vodstvom na Sp. Štajerskem naročilne liste ter vsem slov. štaj. učiteljstvu prav lične koledarčke brezplačno. Prosi-

mo, da izpolnite naročilne liste takoj in jih učiteljski zadrugi v Celju vrnite, da lahko še pred novim letom vse knjige uredi in da z novim letom vse lepo funkcionira. Kdor še ni član zadruge, mora podpisati pristopni list, sicer se ne more po pravilih posluževati naročilnega lista. Nesprejete naročilne in pristopne liste blagovoliivo šolska vodstva vrtni pod istim naslovom nazaj v Celje. Tudi bi bilo dobro, da se več izpolnjenih naročilnih listov vpošlje pod enim zavitkom. Kdor ni dobil, naj se oglasi pri šol. vodstvu ali Učiteljski zadrugi v Celju. Izvenštajersko učiteljstvo, ki želi naročilnega lista se naj oglasi pri Učiteljski zadrugi v Celju, ki ga na željo takoj vpošlje v izpolnitev.

—š— **Kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** — Del štajerskega učiteljstva ni na jasnem, je li v četrtek po Novem letu 1913 poučevati ali ne! V slučaju, da deželni šolski svet drugače ne ukrene, je glasom odredb def. š. in u. r. k §§ 56—58 dotični četrtek na vsak način šola. V omenjeni odredbi je namreč razloženo povedano, da je v četrtek poučevati, ako je pred ali za tem dnevom šole prost dan; v navedeni odredbi se nikjer ne ločijo počitnice od drugih prostih dnevov ter tudi niso nikjer počitnice od te odredbe izvzete. Ker se v božične »počitnice« padajoče »Novo leto« zaradi povedanega ne more drugače tolmačiti kot »šole prost dan«, je v četrtek po Novem letu šola! — Kdor je drugega mnenja, se naj zglati! F. B.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je v zadnji svoji seji imenoval suplentinjo Alojzijo Lebar pri Veliki Nedelji za definitivno učiteljico istotam, provizorično učiteljico pri Sv. Florjanu Frančiško Grilc definitivno istotam; dalje so imenovani definitivna učiteljica v Spod. Poljskavi Marija Goričan za definitivno učiteljico na Pristovji; nadučitelj Pavel Flerc za nadučitelja v Letušu; prov. učiteljica Helena Goričan za def. istotam in prov. učiteljica Amalija Gnuš v Zagorju za definitivno istotam. Pomožna učiteljica za ročna dela Marija Iglar v Ribnici je imenovana za učiteljico ročnih del. V začasni pokoj je stopila učiteljica v Šmartnem pri Slovenjemgradu, Marijana Vrečko.

—š— **Ukazni list za šolstvo v vojvodini Štajerski.** Deželni šolski svet bo z Novim letom začel izdajati »Ukazni list za šolstvo v vojvodini Štajerski.« Ta list bo vseboval nanovo izšle zakone v šolstvu, odredbe, predpise, razglase, poročila, osebne vesti in razpise služb. — Naročitvi tega ukaznega lista so zavezane vse dež. šolskemu svetu podrejene oblasti in vse javne ter s pravico javnosti opremljene šole in zavodi. — Nemški izvod stane na leto 5 K, nemško-slovenski pa 7 K.

—š— **Iz Gradca** nam poročajo: Uradni list naznanja, da je naučni minister za bodočo funkcijsko periodo imenoval na Spodnjem Štajerskem sledeče gg. za šolske nadzornike: za okrajno glavarstvo Celje-okolico Jožefa Supaneka, nadučitelja v Grižah; za okrajno glavarstvo Maribor-okolico Janeza Dreflaka, nadučitelja v Rogatcu; za okrajni glavarstvi Ptuj-okolica in Ljutomer nadučitelja v Cirkovcah Matijo Flerca; za okrajno glavarstvo brežiško inkluzivno sodni okraj laški Gustava Voduška, ljudskošolskega ravnatelja v Trbovljah; za okrajni glavarstvi Slovenjgradec in Konjice Alojza Schechla, učitelja v Gornjem gradu. Za mesto Maribor je šolski nadzornik ravnatelj Frisch, za mesto Celje in nemške šole v Posavju ravnatelj Proft, za mesto Ptuj in nemške šole v Podravju ravnatelj Sterling v Ptuj. Takozvani nemški ljudskošolski nadzorovalni okraj na Spodnjem Štajerskem se je torej razdelil — seveda v svrhu lažje pomnečevalne agitacije in v svrhu pomnoženja nemškega posestnega stanja.

Koroške vesti.

—k— **Volitev zastopnika v okrajni šolski svet za velikovski okraj** se je vršila v ponedeljek, 2. t. m., in je sijajno izpala. Slovenski kandidat, župan občine Klobasnice, Ferd. Kraiger, p. d. Zloker, je pridrl s 16 glasovi proti 12, ki so bili oddani od nemškutarjev za gosp. Niederdorferja iz Zel. kaplje. Pač lahko bi imele občine dva zastopnika v šolskem svetu, ko bi se naši slovenski župani otresli narodne mlačnosti! Čestitamo prav iz srca krasni zmagi! Živel naš župan Kraiger!

—k— **Če je preveč.** »Südmarka« na Koroškem je pričela nabirati za takozvano